

ROESELARE (OEKENE)

BOERENKRIJGLAAN

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK VERSLAG VAN DE RESULTATEN

Projectcode: 2018B294

Datum: 19/03/2018

**BART
BOT**
ARCHEOLOGIE

Titel: **Archeologienota Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan**

Erkend archeoloog: **Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114**

Auteurs: **Bart Bot**

Advies specialisten: **Willem Hantson (Erfgoedconsulent RADAR)**

Wetenschappelijke advisering: /

Projectcode bureauonderzoek: **2018B294**

Intern projectnummer: **2018.001**

Locatiegegevens: **Roeselare, Oekene, Boerenkrijglaan, Sint-Elooïse-Winkelsestraat**

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: **xmax, ymax; xmin, ymin: 64989, 178613; 64896, 178519**

Kadastergegevens: **Roeselare, Oekene, Afdeling 6, Sectie B, Perceelnrs. B604E2 en B604M2**

Betrokken actoren: **Bart Bot (erkend archeoloog), Wim Carrein (Stedenbouwkundig Buro Wim Carrein), Reginald Depraetere (Hyboma NV)**

Plaats en datum: **Ledeberg, 19/03/2018**

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bart Bot Archeologie.

Bart Bot Archeologie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

1.	Inleiding -----	4
1.1.	Onderzoeksopdracht -----	4
1.2.	Wettelijk kader -----	4
1.3.	Randvoorwaarden -----	5
2.	Onderzoeksmethode -----	6
2.1.	Motivering-----	6
2.2.	Organisatie -----	6
3.	Aanleiding -----	7
3.1.	Huidige toestand -----	7
3.2.	Geplande werken-----	11
3.3.	Impactbepaling van de geplande werken-----	12
4.	Assesmentrapport -----	13
4.1.	Topografische situering-----	13
4.2.	Landschappelijke situering-----	15
4.3.	Bodemkundige situering-----	17
4.4.	Geologische situering-----	18
4.5.	Historische situering -----	20
4.6.	Archeologische voorkennis -----	27
5.	Synthese -----	28
5.1.	Archeologisch verwachtingspatroon-----	28
5.2.	Afweging geplande werken vs verder onderzoek -----	29
5.3.	Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem-----	29
5.4.	Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem-----	30
5.5.	Onderzoeksvragen-----	31
6.	Besluit-----	33
7.	Bibliografie-----	34
8.	Figurenlijst -----	35

1. INLEIDING

1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT

Aanleiding van onderstaand bureauonderzoek vormt de geplande bouw van nieuwbouwwoningen te Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan. Het projectgebied wordt in deze studie Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan genoemd.

Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2. WETTELIJK KADER

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie

bedraagt circa 4568m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen.

1.3. RANDVOORWAARDEN

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1. MOTIVERING

Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen.

2.2. ORGANISATIE

Om de archeologienota op te stellen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Zo werden diverse bouw- en funderingsplannen verkregen om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen om de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen vormen van de fysisch-geografische situatie, een historisch kader te schetsen en bekende archeologische vindplaatsen te kunnen aantonen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Het meeste kaartmateriaal werd teruggevonden via Geopunt¹. Dit is de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Daarnaast werd gebruik gemaakt van Cartesius², een databank met kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied en de ruime omgeving ervan werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed (CAI)³ geraadpleegd.

Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

De gebruikte bronnen waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

¹ <https://www.geopunt.be/kaart>

² <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

³ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

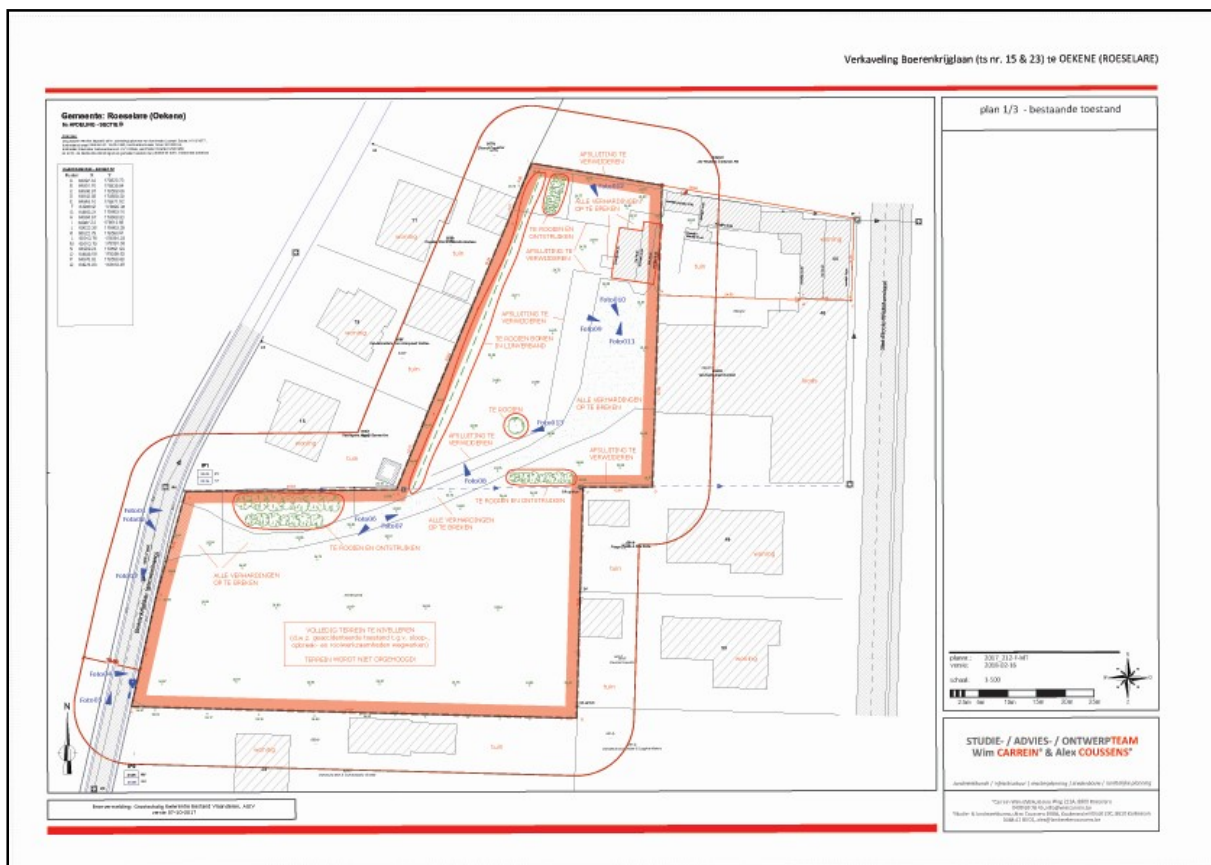
3. AANLEIDING

3.1. HUIDIGE TOESTAND

Het plangebied bevindt zich te Roeselare (Oekene) en heeft een oppervlakte van circa 4568m². De zuidelijke zijde van het plangebied is momenteel in gebruik als akkerland. Ten noorden van het akkerland bevindt zich een verharding. Deze verharding loopt vanaf de Boerenkrijglaan en kruist het plangebied tot aan het gebouwtje dat zich aan de noordoostelijke zijde van het plangebied bevindt. Het gebouwtje heeft een oppervlakte van circa 65m². In het noorden, centraal en ten noordwesten van het terrein staan enkele bomen en struiken. Het noordwestelijke deel van het plangebied bestaat uit grassland.

Figuur 1 Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (rood kader) (bron: geopunt).

Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

Figuur 3 Zicht vanaf de Boerenkrijglaan op het plangebied en meer bepaald de verharding (bron: opdrachtgever).

Figuur 4 Zicht vanaf de Boerenkrijglaan op het zuidelijke deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).

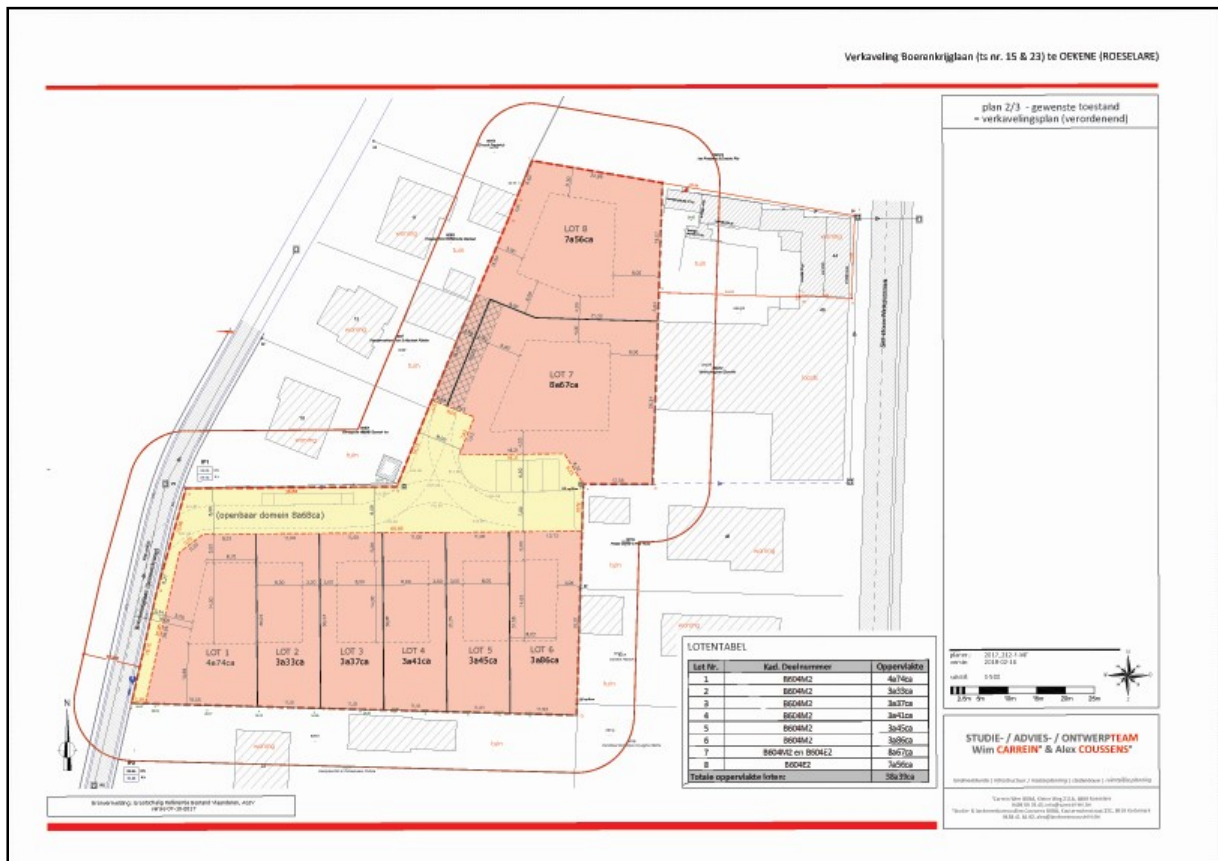
Figuur 5 Zicht op de verharding op het oostelijke deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).

Figuur 6 Zicht op het af te breken gebouwtje in de noordoostelijke zijde van het plangebied (bron: opdrachtgever).

3.2. GEPLANDE WERKEN

De werken starten in een eerste fase met de afbraak van het gebouw in de noordoostelijke hoek van het terrein, de verwijdering van de aanwezige verharding en het rooien van enkele bomen en struiken. Vervolgens worden binnen het plangebied 8 loten voorzien met oppervlaktes variërend tussen 333m² en 867m². Centraal op het terrein wordt een wegenis voorzien, deze zal de verbinding met de Boerenkrijglaan maken.

Figuur 7 Uitsnede uit het plan der werken. (bron: initiatiefnemer)

3.3. IMPACTBEPALING VAN DE GEPLANDE WERKEN

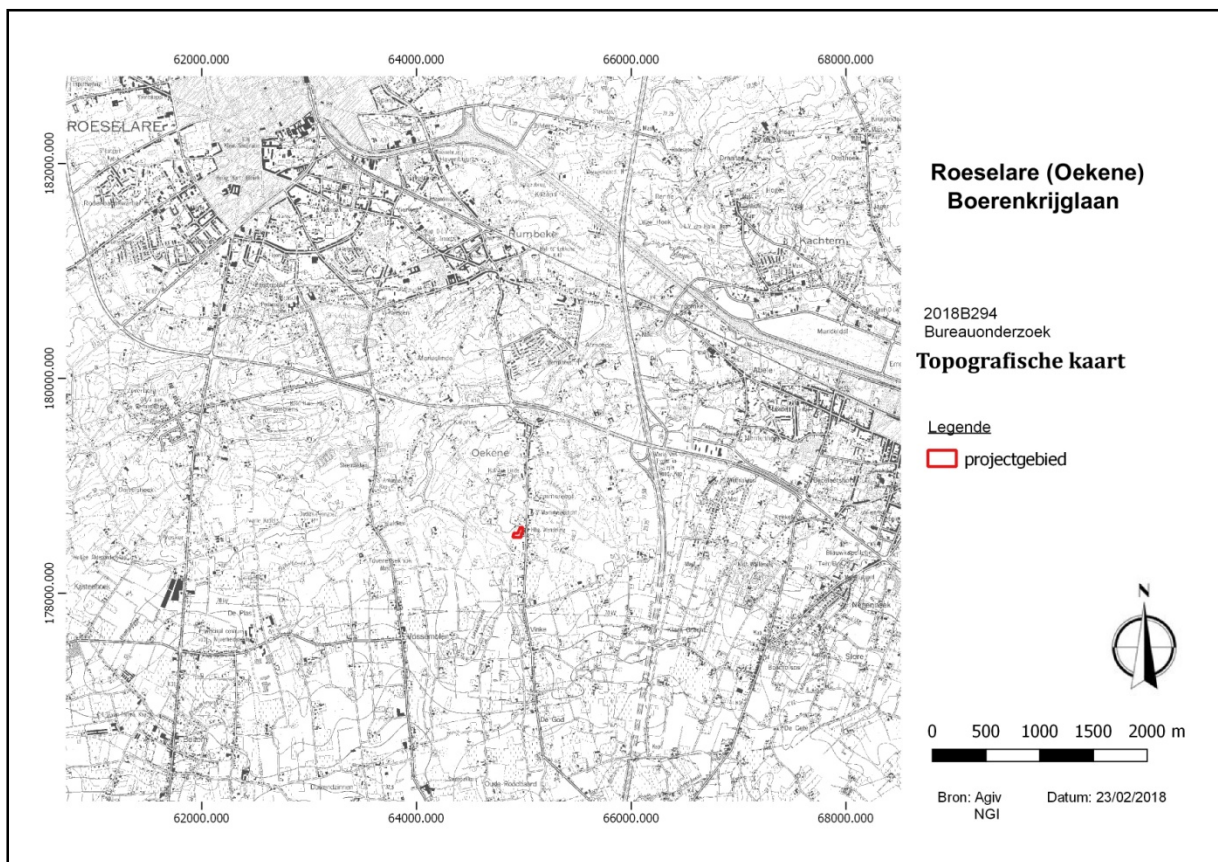
De werken zullen een grote impact hebben op de ondergrond: het graven van de funderingen, de aanleg van diverse nutsleidingen, zwaar rollend verkeer binnen het plangebied. Al deze elementen zullen er voor zorgen dat het eventuele aanwezige archeologische erfgoed grondig verstoord zal worden.

4. ASSESMENTRAPPORT

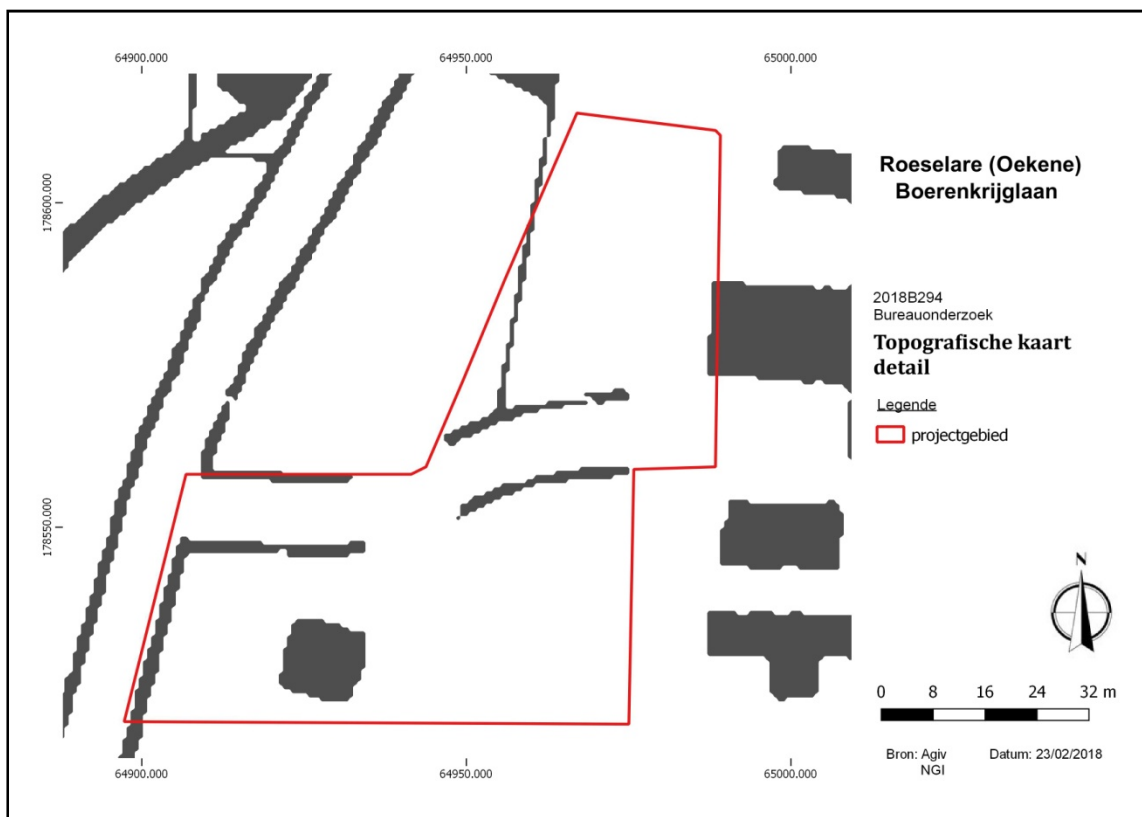
4.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING

Het projectgebied bevindt zich te Roeselare en meer bepaald te Oekene, een deelgemeente van Roeselare. Het dorp ligt in het zuidelijke deel van de provincie West-Vlaanderen. Het projectgebied ligt ten zuidoosten van Roeselare, op circa 4,5km van het centrum van Roeselare. Het projectgebied grenst aan de westelijke zijde met de Boerenkrijglaan, aan de noordelijke en oostelijke zijde aan de bewoning ter hoogte van de Sint-Eloois-Winkelsestraat en ten zuiden aan bewoning ter hoogte van de Boerenkrijglaan. Kadastraal is het projectgebied terug te vinden onder: Roeselare, Oekene, Afdeling 6, Sectie B, Perceelnrs. B604E2 en B604M2.

Op de bodemgebruikskaat van 2001 staat het gebied onderverdeeld in hoofdzakelijk twee types. Het zuidelijke deel van het terrein heeft een witte kleur. Dit komt overeen met akkerbouw. Het noordelijke deel van het plangebied heeft een rode kleur (Andere Bebouwing).

Figuur 8 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt en NGI)

Figuur 9 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt en NGI)

Figuur 10 Kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers. (bron: geopunt)

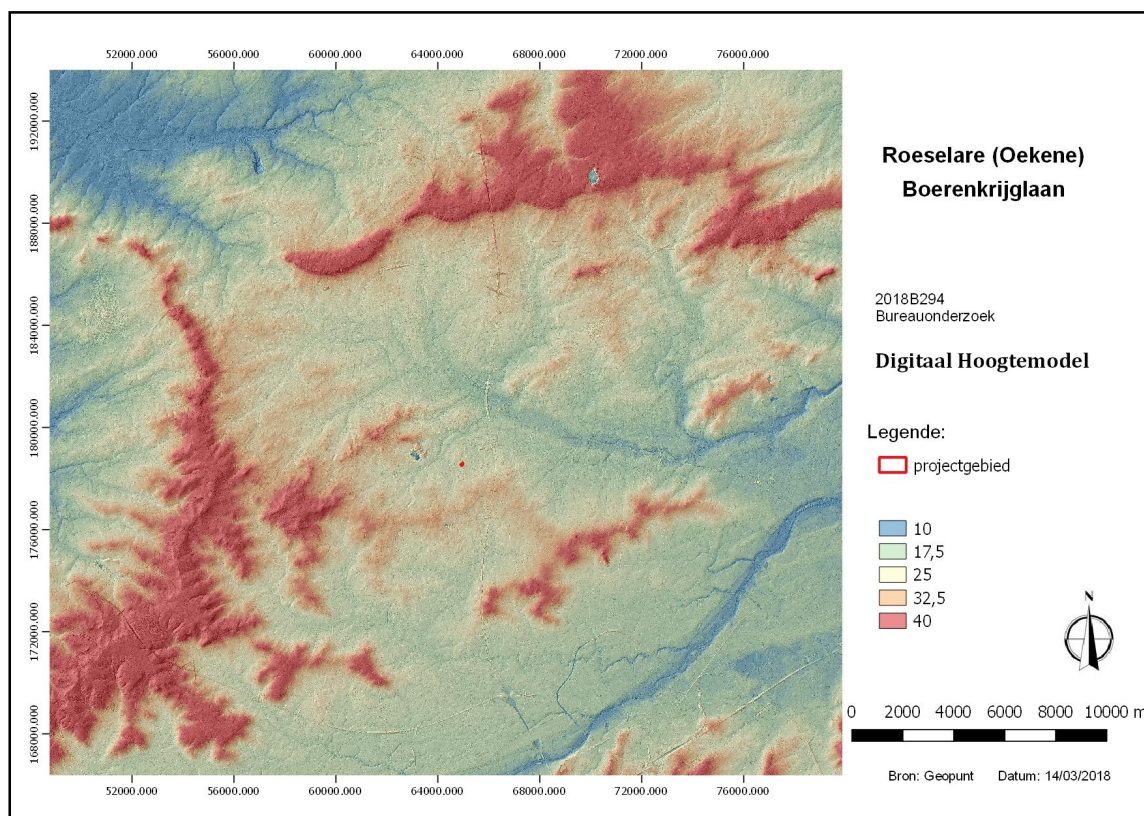
Figuur 11 Bodemgebruikerskaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

4.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

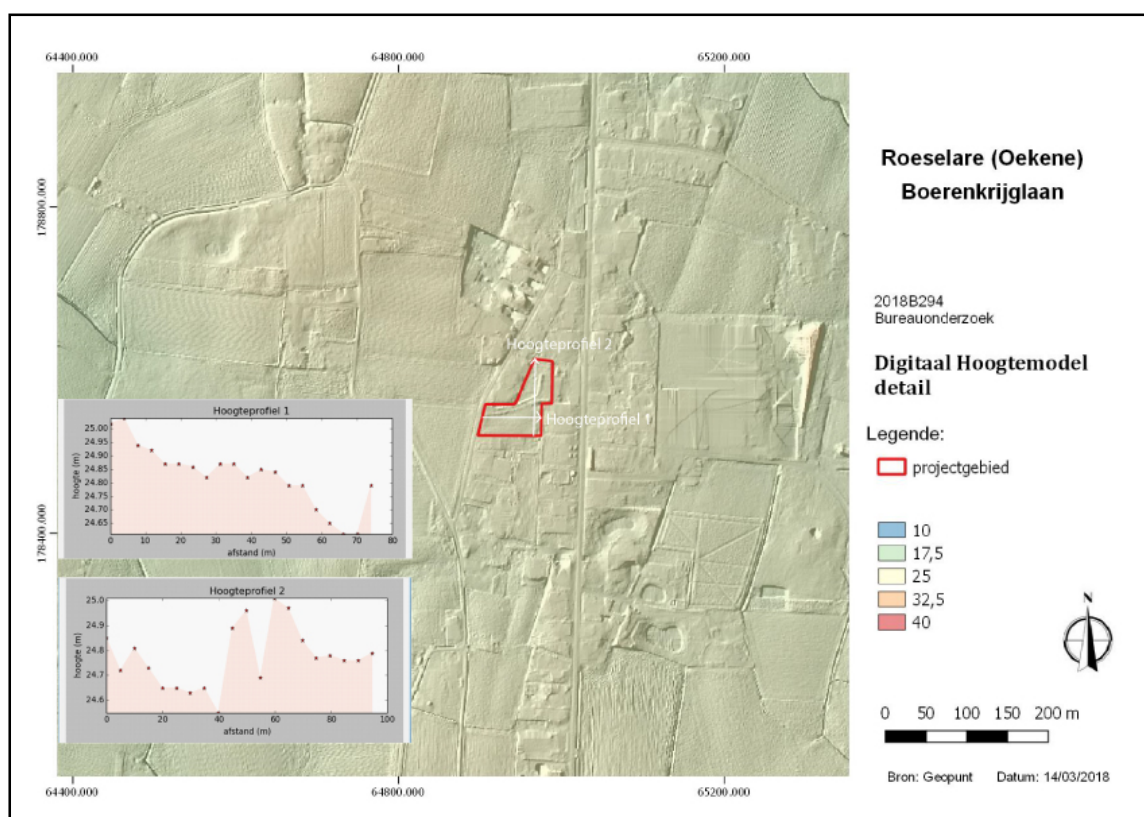
Oekene behoort tot de zandleemstreek. Het projectgebied ligt ten noorden van een oost-west georiënteerde heuvelrug. Meer specifiek ligt het plangebied aan de westelijke zijde van een beekdalhoofd. Op 850m ten oosten van het plangebied loopt de Scheidingsbeek, op 500m ten westen van het plangebied loopt de Lakkaartsbeek.

Het plangebied vertoont een lichte daling naar het oosten, van +25m TAW naar +24,60m TAW. Het noord-zuid profiel varieert tussen +24,55m TAW en +25m TAW.

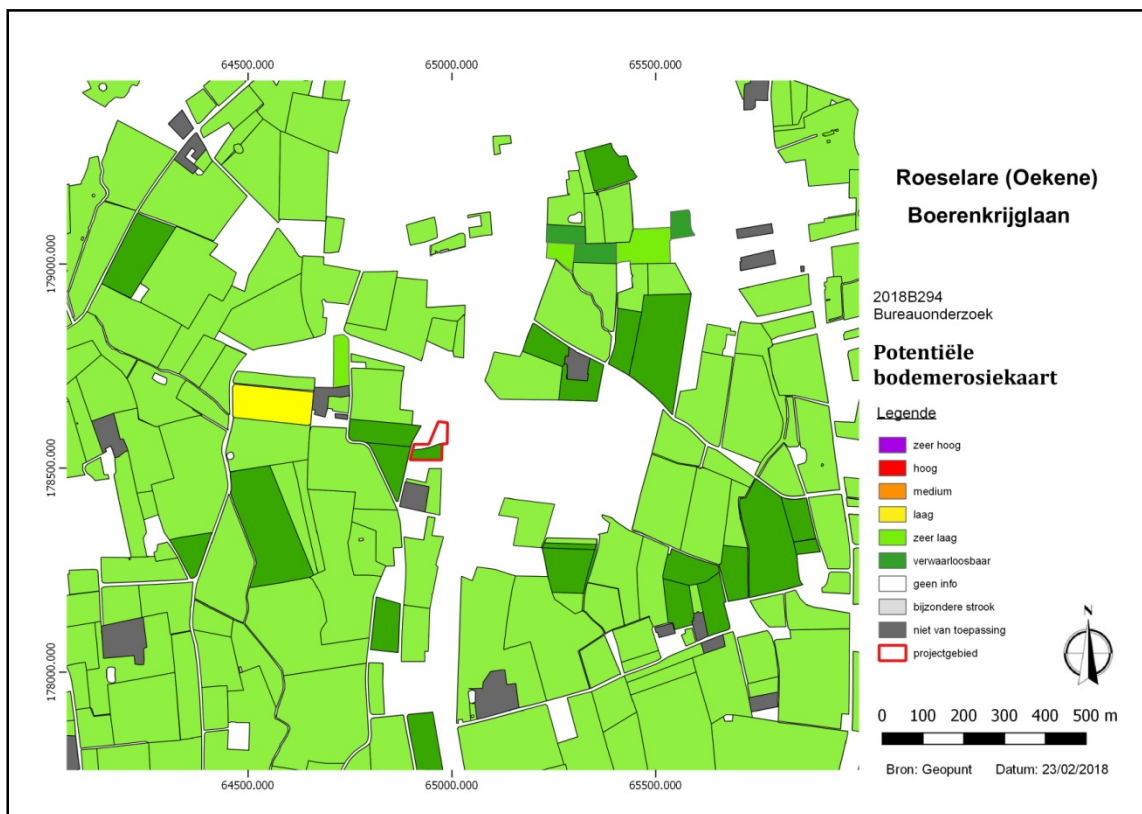
De bodemerosiekaart is ter hoogte van het plangebied wit gekleurd voor wat betreft het noordelijke deel van het plangebied, wat betekent dat er geen info voorhanden is. Het zuidelijke deel van het plangebied heeft een donkergroene kleur (verwaarloosbaar potentieel op erosie). Rondom het plangebied komen zowel lichtgroene en groene kleuren voor, wat overeenkomt met een zeer laag tot verwaarloosbaar potentieel op erosie.

Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

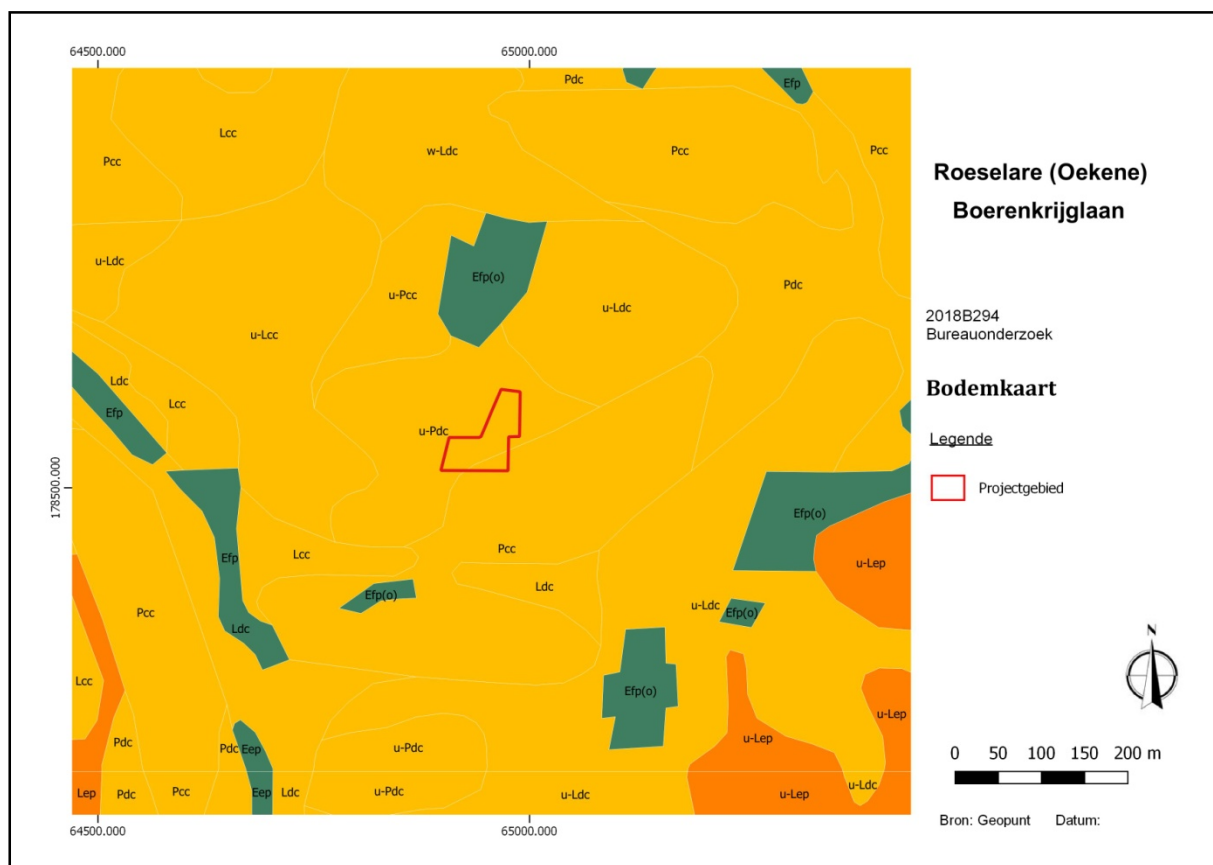
Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (bron: geopunt)

Figuur 14 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

4.3. BODEMKUNDIGE SITUERING

De bodemkaart ter hoogte van het plangebied staat gekarteerd als u-Pdc en Pdc. Dit is een matig natte lichte zandleembodem met een sterk verbrokkelde textuur B-horizont. Bij deze matig natte (soms matig droge) bodems op licht zandleem is de humeuze bovengrond homogeen en goed ontwikkeld grijsbruin en gemiddeld 30cm dik. De verbrokkelde textuur B is zwak ontwikkeld en begint op 40-60cm.

Figuur 15 De bodemkaart en situering van het plangebied. (bron: geopunt)

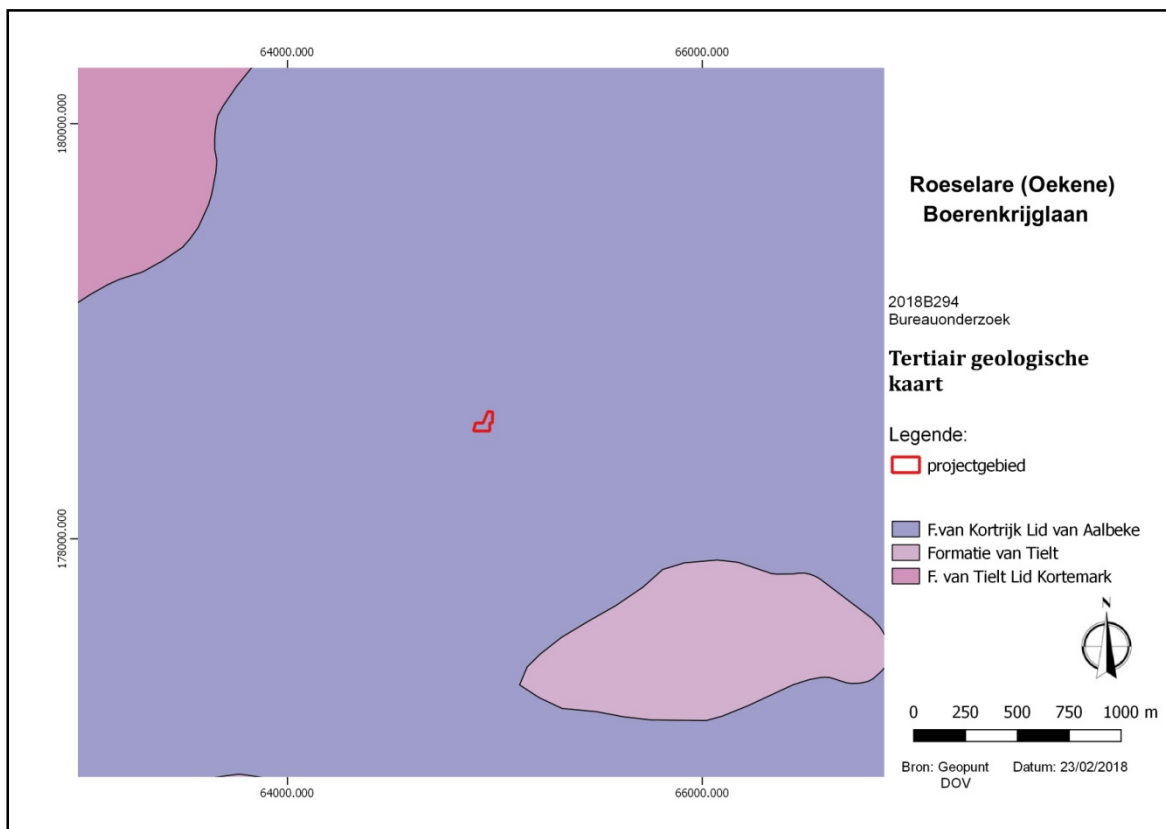
4.4. GEOLOGISCHE SITUERING

Op de tertiair geologische kaart bevindt het plangebied zich ter hoogte van het Lid van Aalbeke, onderdeel van de Formatie van Kortrijk. Deze vroeg-Eocene formatie vormt een donkergrijze tot blauwe, glimmerhoudende, kleilaag. De klei van het Lid van Aalbeke is een homogene mariene afzetting die bijna uitsluitend uit zeer fijnsiltige klei zonder zandfractie bestaat.

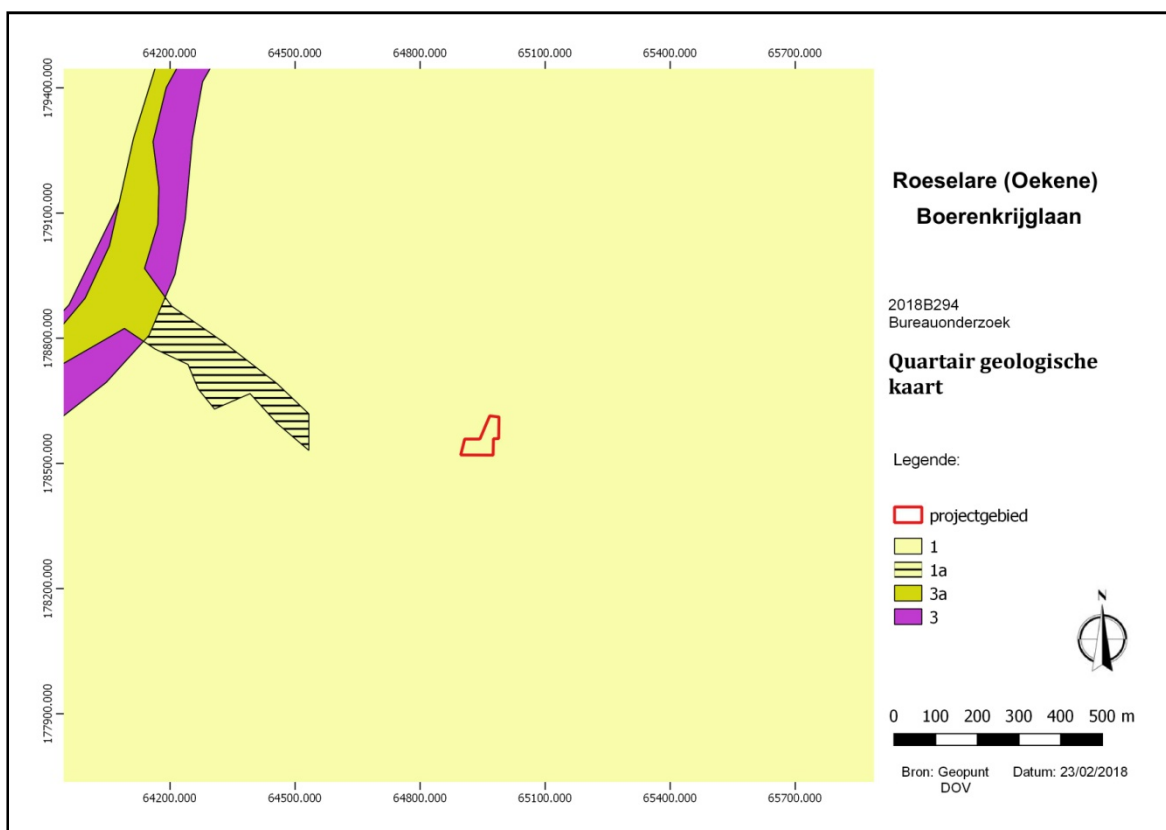
De quartair geologische kaart geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit het type 1. Dit houdt in dat er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie. De opbouw van dit profieltype is als volgt:

- ELPw: dit zijn eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Het betreft zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
- HQ: Dit zijn hellingsafzettingen van het Quartair.

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

4.5. HISTORISCHE SITUERING

4.5.1. ALGEMEEN⁴

De oudste sporen van menselijke activiteit in de regio rond Roeselare dateren uit het epipaleolithicum (ca. 9000 v.Chr.). De eerste nederzettingen die zijn aangetroffen situeren zich op de hoger gelegen zandruggronden aan de Mandel en dateren uit het neolithicum.

De oudste bewoningskern van Roeselare is ontstaan aan een kruispunt van twee Romeinse heirbanen, die van Bavai-Rijsel-Menen-Roeselare-Brugge-Aardenburg en die van Doornik-Kortrijk-Wijnendale-Oudenburg. Het gebied werd bevoeid door de Mandel en de St.-Amandsbeek. De ontwikkeling kan zijn gegaan van een Romeinse villa met een vicus naar een kleine stedelijke kern.

In 822 wordt Roeselare voor het eerst vermeld in een schriftelijke bron, namelijk als "Roslar" in een oorkonde waarin Lodewijk de Vrome het gebied schenkt aan de St.-Pietersabdij van St.-Amand-les Eaux in Noord-Frankrijk. In 957 krijgt de nederzetting toelating om zich te versterken tegen de invallen van de Noormannen.

In de 14de en 15de eeuw fungeert Roeselare als centrum van de weefnijverheid. In 1488 worden onder meer de hal, het belfort en de St.-Michielskerk verwoest bij een inval en plundering door huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk. De Beeldenstorm in 1566 gaat ook aan Roeselare niet voorbij en de inboedel van de St.-Michielskerk en de heiligenbeelden van de stadshal worden vernield. Door het hieropvolgende uitbreken van de 80-jarige oorlog (1568-1648) wijken veel ambachtslieden, o.m. talrijke wevers en intellectuelen uit naar Nederland, maar ook naar Duitsland en Engeland. Aan het eind van de 80-jarige oorlog is er een periode van rust onder Albrecht en Isabella (1598-1621), die leidt tot het herstel van de St.-Michielskerk in 1641.

Na de 80-jarige oorlog wordt de linnennijverheid opnieuw opgestart.

De 18de eeuw is een periode van bloei door het Oostenrijks bewind en de daaropvolgende Franse bezetting. Halverwege de achttiende eeuw, wordt de steenweg Brugge-Roeselare-Menen-Rijsel die in het stadscentrum samenvalt met de as Ieper-, Zuid- en Noordstraat aangelegd. De linnenproductie schiet aan het eind van de 18de eeuw tijdens de Franse bezetting de hoogte in. In de eerste helft van de 19de eeuw zakt de linnennijverheid weer, grotendeels omdat het een huisnijverheid was en deze niet kon concurreren met het mechanisch gesponnen garen uit Engeland. Vanaf het midden van de 19de eeuw zorgen nieuwe infrastructuurwerken echter voor een heropleving van handel en nijverheid. In deze periode worden de spoorlijnen aangelegd en het wegennet uitgebreid o.m. van Roeselare naar Passendale, Hooglede,

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120731> (geraadpleegd op 19/03/2018) en <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120740> (geraadpleegd op 19/03/2018).

Oostnieuwkerke en Beveren. Ook het tussen 1862 en 1872 gegraven kanaal Roeselare-Ooigem biedt een belangrijke voorwaarde voor de industriële opleving.

Oekene wordt het eerst vermeld in 1116 toen de kapel “Hocana” die ressorteerde onder de kerk van Rumbeke een aparte parochie werd. In het feodaal stelsel viel de heerlijkheid of het Hof van Oekene onder de Zaal van Ieper. In 1867 werd de gemeente ontsloten door de aanleg van de steenweg van Rumbeke naar Sint-Elooïswinkel, de huidige Sint-Elooï-Winkelsestraat. Naast de lijnwaadweverij als huisnijverheid en de landbouw met als hoofdgewas tarwe, kende de cichoreiteelt in de periode 1855-1875 een grote voorspoed. Ook kende de parochie een bloeiende vlasproductie tot de jaren 1950. Gedurende W.O. I lag Oekene in het bezet gebied en waren er inkwartieringen van de Duitsers; de kerk, het klooster en de gemeenteschool werden gebruikt als hospitaal. Een veertigtal woningen werden vernield, vnl. bij de ontruiming van het zuidelijke deel van Oekene op 5 december 1917. Ook tijdens W.O. II wordt Oekene bezet. In 1940 wordt het koor van de St.-Martinuskerk door een bom vernield. Op 7 september 1944 wordt Oekene door de Britten bevrijd.

4.5.2. KAARTMATERIAAL

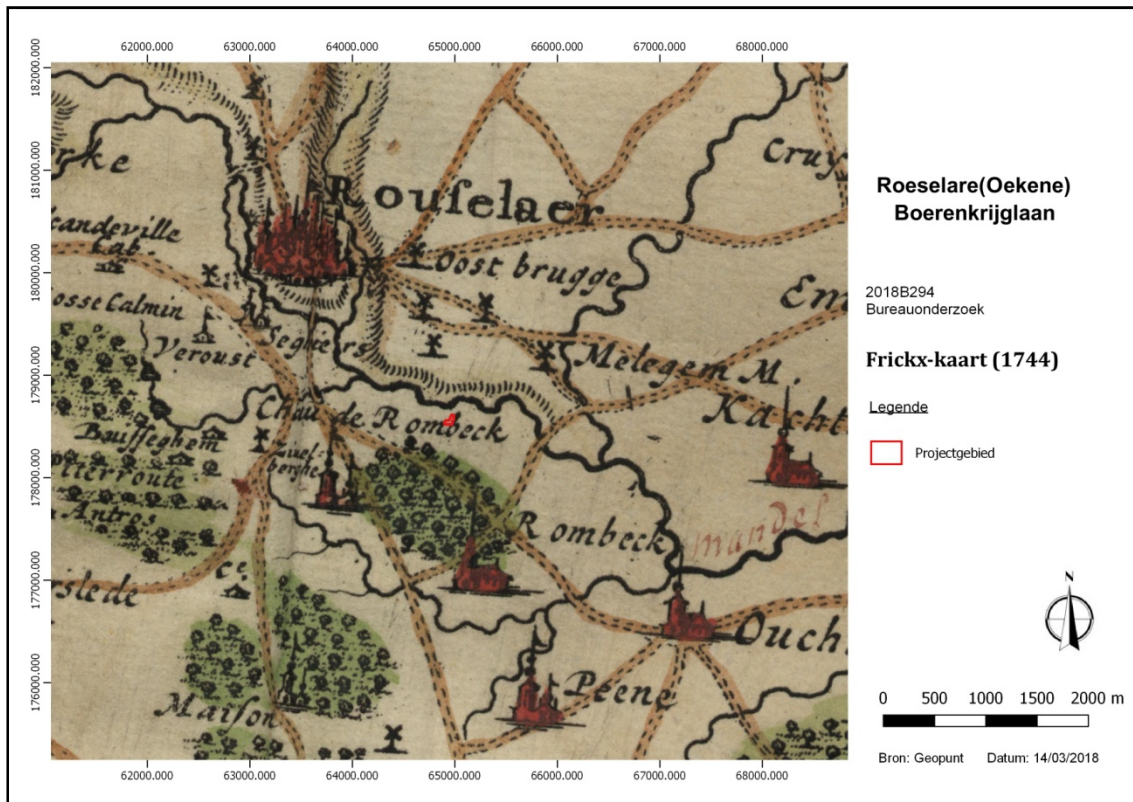
Een eerste kaart die voorhanden is, is de Frickx-kaart uit 1744. Op deze kaart van Frickx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is, doordat zij niet schaalvast zijn, vrijwel onmogelijk. Het plangebied lijkt wel correct te zijn weergegeven, ten zuidoosten van Roeselare.

Op de kaart van Ferraris (1777) staat het plangebied afgebeeld als akkerland. De huidige Boerenkrijglaan ten westen van het plangebied staat ook al afgebeeld. Net ten zuiden van het plangebied wordt een hoeve afgebeeld.

Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) worden enkele perceelgrenzen weergegeven binnen het plangebied. Het stratenpatroon vertoont een grote gelijkenis met de hedendaagse situatie. De kaart Vandermaelen (1846-1854) is weinig gedetailleerd en biedt geen verdere informatie omtrent het plangebied. Net ten westen van het plangebied wordt een gebouw (hoeve?) afgebeeld. De Poppkaart (1842-1879) vertoont een grote gelijkenis met de Atlas der Buurtwegen.

Op de topografische kaart uit 1950-1970 is te zien dat het kleine gebouwtje dat momenteel aanwezig is op het terrein toen al aanwezig was.

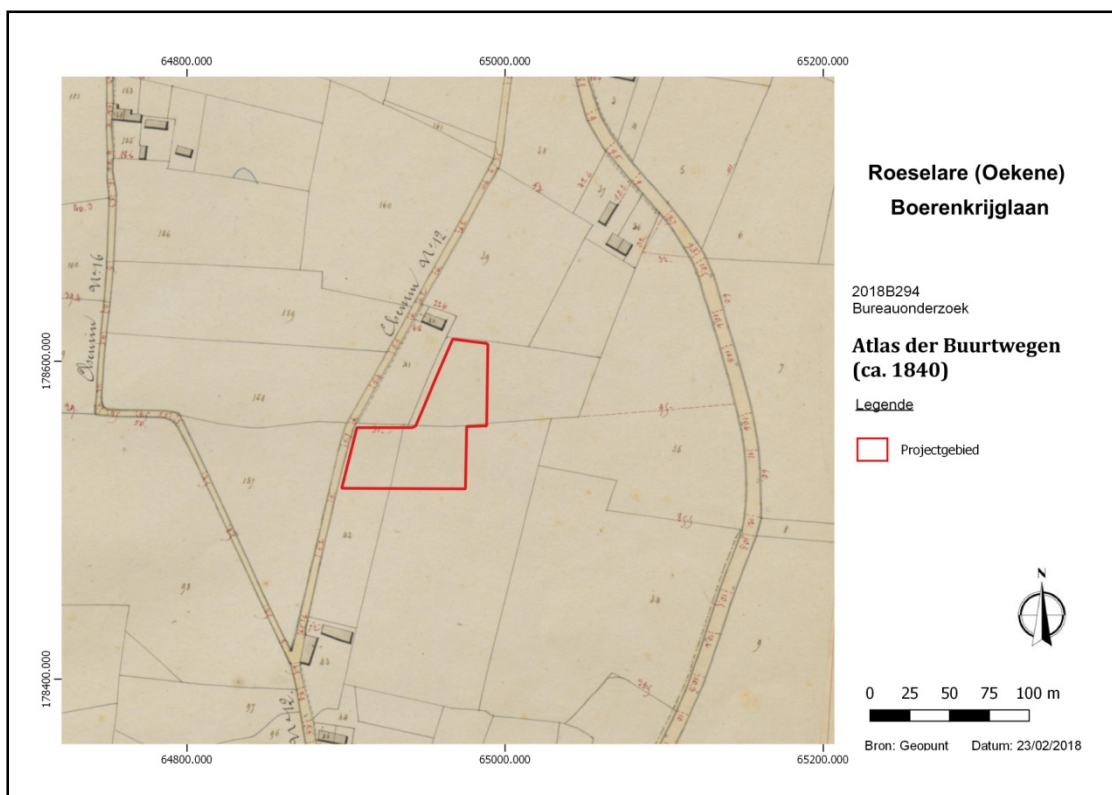
De orthofoto uit 1971 heeft geen goede resolutie. Wel valt het gebouwtje in de noordoostelijke hoek waar te nemen. Het zuidelijke deel van het plangebied is in gebruik als akkerland. Ook op de orthofoto uit 1990 is het gebouwtje te herkennen. Net ten zuiden van dit gebouwtje en dwars over het terrein lijkt een deel van het plangebied geaccidenteerd. De orthofoto uit 2017 toont de situatie zoals deze vandaag is. Ter hoogte van de geaccidenteerde zone is nu verharding aanwezig.

Figuur 18 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)

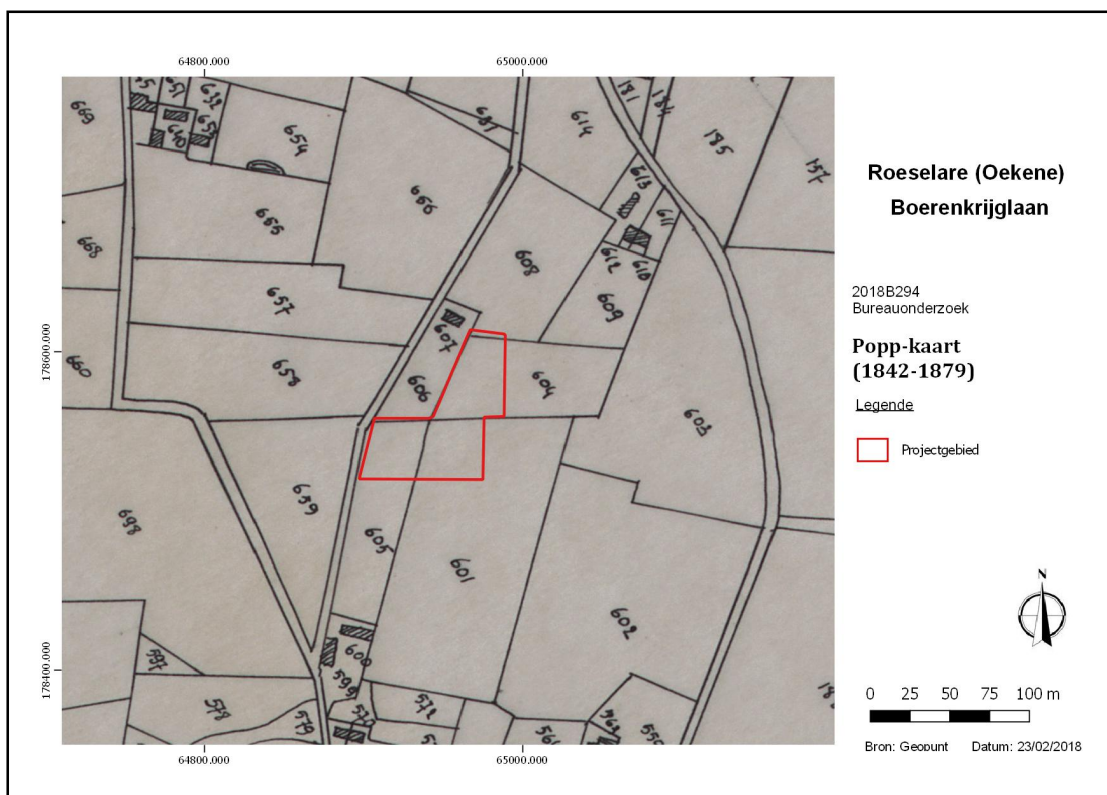
Figuur 19 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

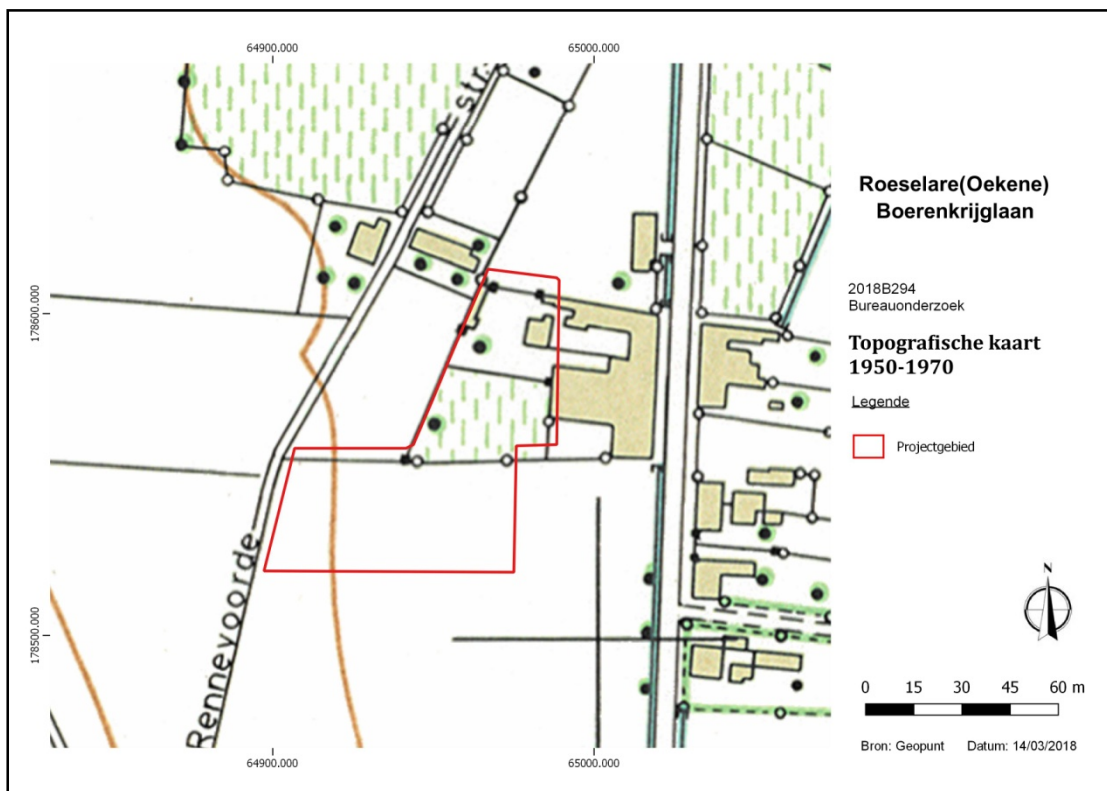
Figuur 20 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

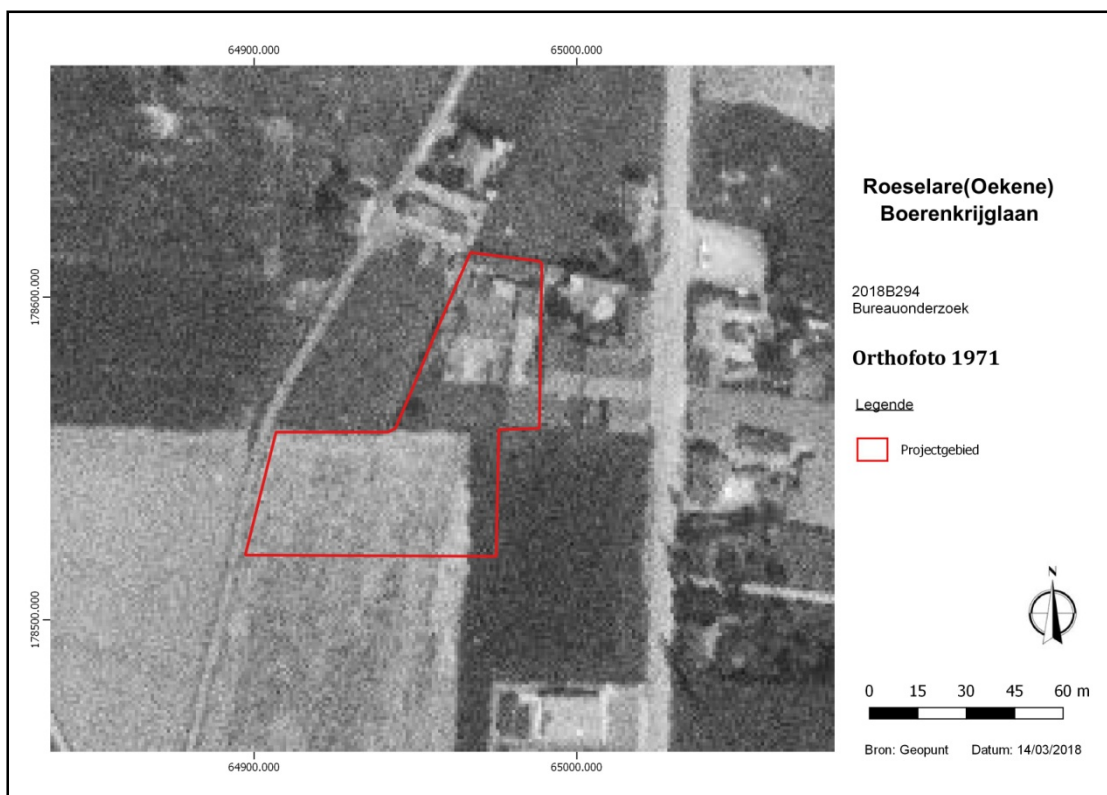
Figuur 21 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

Figuur 22 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

Figuur 23 Topografische kaart uit 1950-1970. (bron: geopunt)

Figuur 24 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt)

Figuur 25 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt)

Figuur 26 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt)

4.6. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving (buffer 1km) enkele archeologische vindplaatsen vastgesteld.

Ten noordoosten van het plangebied bevindt zich de site 'Heilig-Hartziekenhuis' waar in 2011 een proefsleuvenonderzoek, in 2012 een opgraving en in 2013 een werfbegeleiding plaatsvonden (ID 157394). Er werden greppels uit de metaaltijden, houtskoolmeilers en brandrestengraven uit de Romeinse periode en landelijke bewoningssporen uit de volle tot late middeleeuwen aangetroffen.⁵

Ten noordwesten van het plangebied, ter hoogte van de Maria's Lindestraat (ID 164689), werden tijdens een archeologische prospectie een kuil en een gracht uit de Romeinse periode gevonden.⁶

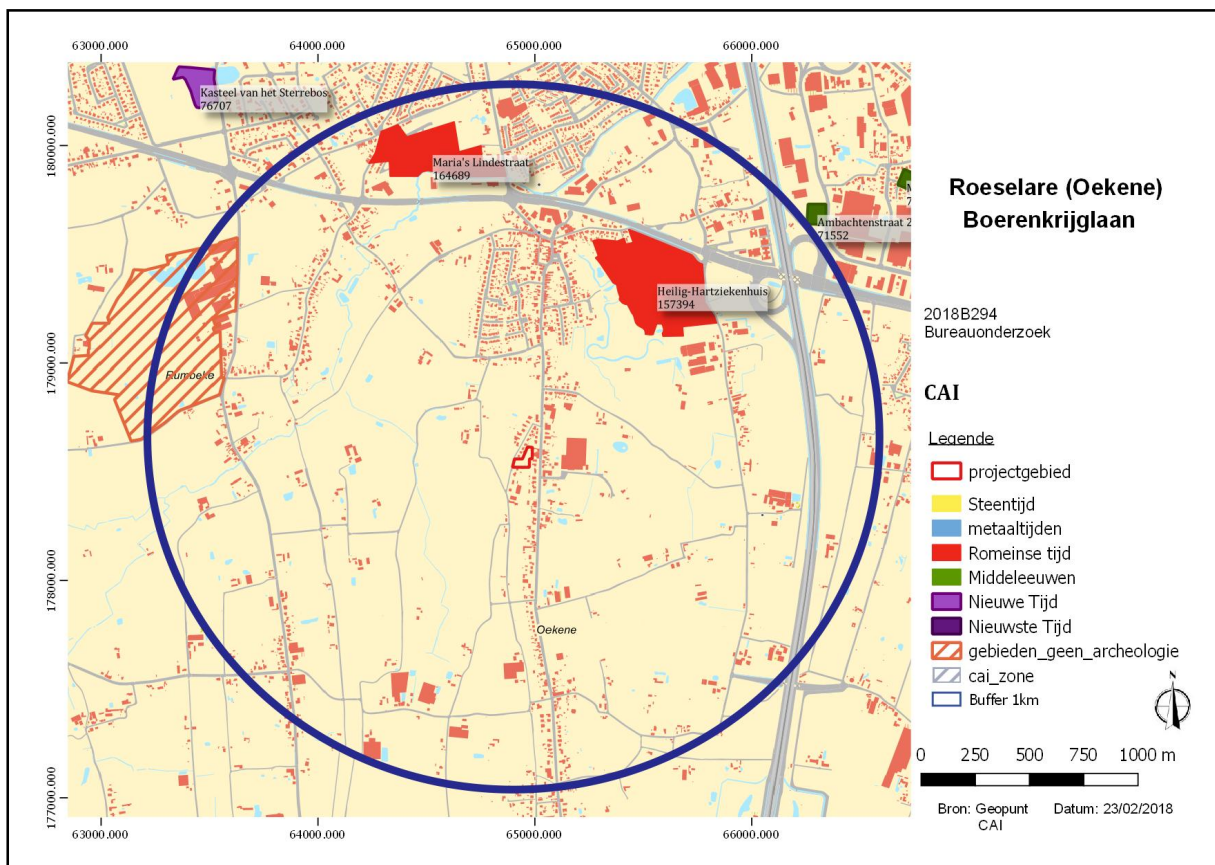
Even ten westen van het projectgebied, ten westen van de Moorseelsesteenweg, werd in 2015 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd met daarop aansluitend een opgraving in 2016.⁷ Voornaamste vondsten daar waren een 12-tal houtskoolmeilers (late ijzertijd – vroeg Romeins). Deze vondstcategorie (houtskoolmeiler) blijft een constante doorheen de hele regio.⁸

⁵ HOORNE, J. & MESSIAEN, L. 2011.

⁶ DE CLEER S., JANSSENS D., KREKELBERGH N. 2012.

⁷ Informatie verkregen van Willem Hantson (RADAR).

⁸ APERS Th, 2017.

Figuur 27 CAI (Centraal Archeologische Informatie) op GRB-basiskaart. (bron: CAI en geopunt)

5. SYNTHESE

5.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON

Op basis van bovenstaande informatie kan een archeologisch verwachtingspatroon naar voren worden geschoven. Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. Een eerste bruikbare kaart, namelijk de Ferrariskaart uit 1777 toont aan dat het plangebied in gebruik was als akkerland..

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een vrij hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. In de omstreken werden verschillende vondsten geattesteerd gaande van de metaaltijden tot de middeleeuwen. Het plangebied ligt ter hoogte van een beekdalhoofd. Dergelijke beekdalhoofden blijken aantrekkelijke locaties om zich te vestigen tijdens de Romeinse periode en de volle tot late middeleeuwen (cf. Roeselare-Krommebeek, Roeselare-Onledebeek, Heilig-Hartziekenhuis).⁹

⁹ Informatie verkregen van Willem Hantson (Erfgoedconsument RADAR).

5.2. AFWEGING GEPLANDE WERKEN VS VERDER ONDERZOEK

Op basis van alle gegevens uit het vooronderzoek wordt een afweging gemaakt over de te nemen maatregelen. In eerste instantie wordt gekeken naar non-destructieve methodes. Dit zijn onderzoeken die onder de noemer 'verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem' vallen. Hieronder wordt het landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie verstaan. Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een 'vooronderzoek met ingreep in de bodem' (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

De werken houden in eerste instantie de afbraak van de huidige bebouwing en verharding tot op het niveau van het maaiveld en het rooien van de bomen tot het niveau van het maaiveld in. De geplande werken hebben een nefaste impact in de bodem over het volledige plangebied en zullen het potentiële archeologisch erfgoed verstoren.

5.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM

Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname. In het geval van "Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan" is een landschappelijk booronderzoek niet zinvol. De quartairgeologische kaart geeft een zuiver eolische sequentie weer. Dit impliceert een archeologisch niveau onmiddellijk onder de bouwvoor. Een landschappelijk booronderzoek zou in dit geval een overbodige kost betekenen.

Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te

maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Een dergelijk onderzoek kan een aanwijzing geven over mogelijk aanwezige resten, maar biedt geen informatie over de aard van de resten, de bewaring of datering. Vanuit economisch oogpunt is het dan ook niet zinvol dergelijke methode in te zetten op een dit projectgebied.

Veldkartering en metaaldetectie

Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein. Veldkartering dient (bij voorkeur) uitgevoerd te worden op akkers waardoor deze onderzoeksmethode voor dit projectgebied niet efficiënt te noemen is (het plangebied bestaat deels uit akkers, deels grassland (weiland)). Een methode als veldkartering geeft daarenboven nooit met zekerheid uitsluitsel over de aan- of afwezigheid, en vooral bewaring van een archeologische site. Bijgevolg kan veldkartering voor dit projectgebied geen meerwaarde bieden en is de potentiële kenniswinst via deze methode dan ook klein tot nihil.

5.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

Verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek

Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen. In het geval van “Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan” is een boorcampagne met als doel de lokalisatie en waardering van een afgedekte archeologische site niet aangewezen. Gelet op de puur eolische sequentie en de mate van landbewerking sinds de 18de eeuw en de oppervlakkige roering door de aanleg van verharding en bebouwing, is de kans op een bewaarde, afgedekte vindplaats zo goed als onbestaand.

Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen. Gelet op de verwachting van klassieke sporenarcheologie, onmiddellijk onder de bouwvoor, is een proefsleuvenonderzoek de aangewezen manier om eventueel bedreigd archeologisch erfgoed in kaart te brengen. Op basis van de waargenomen relictten kan een gefundeerde beslissing genomen worden in functie van

eventueel vervolgonderzoek. Gelet op het uitgestelde traject dienen deze proefsleuven aangelegd te worden na het verwijderen van de aanwezige bomen tot op het niveau van het maaiveld, het verwijderen van de verharding en andere sloopwerken (zie randvoorwaarden in het Programma van Maatregelen).

Om het projectgebied verder te evalueren wordt een vervolgonderzoek in uitgesteld traject voorgesteld in de vorm van proefsleuven. Het totale terrein is 4568m² groot waarvan 10% oftewel 457m² dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven. Aanvullend hierbij moet nog voor 2,5% oftewel 114m² aan kijkvensters, dwars- of volsleuven aangelegd te worden. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 571m² onderzocht. Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

5.5. ONDERZOEKSVRAGEN

Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Voor het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend. In de ruimere omgeving zijn vrij veel archeologische vindplaatsen gekend gaande van de metaaltijden tot de middeleeuwen. De ligging van het plangebied, meer bepaald ter hoogte van een beekdalhoofd, bleek in het verleden wel een sterke aantrekkingskracht te hebben uitgeoefend op populaties. Zo werden al diverse sites aangetroffen ter hoogte van dergelijke beekdalhoofden.

Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Binnen het plangebied staat één gebouw met een oppervlakte van circa 65m². Het gebouwtje is niet onderkelderde. Binnen het plangebied is eveneens verharding aanwezig. Het is niet duidelijk in hoeverre deze elementen het eventueel aanwezige archeologische erfgoed hebben verstoord.

Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De werken zullen een grote impact hebben op het aanwezige bodemarchief (graven funderingen, aanleg nutsleidingen, zwaar rollend verkeer).

Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek.

Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Zie Programma van Maatregelen.

6. BESLUIT

Aanleiding van deze archeologienota (bureauonderzoek) vormt de geplande bouw van nieuwbouwwoningen te Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan. Het projectgebied wordt in deze studie Roeselare (Oekene) Boerenkrijglaan genoemd.

Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 4568m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen.

De werken starten in een eerste fase met de afbraak van het gebouw in de noordoostelijke hoek van het terrein, de verwijdering van de aanwezige verharding en het rooien van enkele bomen en struiken. Binnen het plangebied worden 8 loten voorzien met groottes variërend tussen 333m² en 867m². Centraal op het terrein word een wegenis voorzien.

De werken zullen een grote impact hebben op de ondergrond: het graven van de funderingen, de aanleg van diverse nutsleidingen, zwaar rollend verkeer binnen het plangebied. Deze elementen zullen er voor zorgen dat het eventuele aanwezige archeologische erfgoed grondig verstoord zal worden.

Er zijn geen bronnen beschikbaar om aan te tonen of het plangebied al dan niet bewoond was voor de 18de eeuw. De Ferrariskaart uit 1777 toont aan dat het plangebied toen in gebruik was als akkerland.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een vrij hoge potentiële waarde aan het terrein kan worden toegeschreven. In de omstreken werden verschillende vondsten geattesteerd gaande van de metaaltijden tot de middeleeuwen. Het plangebied ligt ter hoogte van een beekdalhoofd. Dergelijke beekdalhoofden blijken aantrekkelijke locaties om zich te vestigen tijdens de Romeinse periode en de volle tot late middeleeuwen.

Gelet op de verwachting van klassieke sporenarcheologie, onmiddellijk onder de bouwvoor, is een proefsleuvenonderzoek de aangewezen manier om eventueel bedreigd archeologisch erfgoed in kaart te brengen. Op basis van de waargenomen relictten kan een gefundeerde beslissing genomen worden in functie van eventueel vervolgonderzoek. Gelet op het uitgestelde traject dienen deze proefsleuven aangelegd te worden na het verwijderen van de aanwezige

bomen tot op het niveau van het maaiveld, het verwijderen van de verharding en andere sloopwerken. De te volgen strategie kan geraadpleegd worden in het Programma van Maatregelen.

7. BIBLIOGRAFIE

- <https://www.geopunt.be/kaart>
- <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <https://cai.onroenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

- APERS Th, 2017, Archeologische opgravind Rumbeke Dadizeleleestraat (prov. West-Vlaanderen), Basisrapport conceptversie, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- DE CLEER S., JANSSENS D., KREKELBERGH N. 2012: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem, Rumbeke- Maria's Lindestraat*, Baac Vlaanderen rapport 24, Gent.
- GYSSELING M., 1960, *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*, deel I A-M, s.l.
- HOORNE, J. & MESSIAEN, L. 2011: Oekene - *Heilig-Hartziekenhuis Roeselare-Menen. Rapportage archeologisch vooronderzoek 16/05 - 06/06/2011*, onuitgegeven rapport, GATE.

8. FIGURENLIJST

Figuur 1 Recente orthofoto met aanduiding van het projectgebied (rood kader) (bron: geopunt).	7
Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).....	8
Figuur 3 Zicht vanaf de Boerenkrijglaan op het plangebied en meer bepaald de verharding (bron: opdrachtgever).	8
Figuur 4 Zicht vanaf de Boerenkrijglaan op het zuidelijke deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).	9
Figuur 5 Zicht op de verharding op het oostelijke deel van het plangebied (bron: opdrachtgever).	9
Figuur 6 Zicht op het af te breken gebouwtje in de noordoostelijke zijde van het plangebied (bron: opdrachtgever).	10
Figuur 7 Uitsnede uit het plan der werken. (bron: initiatiefnemer).....	11
Figuur 8 Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt en NGI)....	13
Figuur 9 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt en NGI).....	14
Figuur 10 Kadasterplan met aanduiding van de perceelnummers. (bron: geopunt).....	14
Figuur 11 Bodemgebruikskaat met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt).....	15
Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	16
Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (bron: geopunt)	16
Figuur 14 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	17
Figuur 15 De bodemkaart en situering van het plangebied. (bron: geopunt).....	18
Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	19
Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	19
Figuur 18 Frickx-kaart (1744) met aanduiding van het plangebied. (bron: geopunt)	22
Figuur 19 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	23
Figuur 20 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	23
Figuur 21 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	24
Figuur 22 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	24
Figuur 23 Topografische kaart uit 1950-1970. (bron: geopunt)	25
Figuur 24 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt).....	25

Figuur 25 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt).....	26
Figuur 26 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt).....	26
Figuur 27 CAI (Centraal Archeologische Informatie) op GRB-basiskaart. (bron: CAI en geopunt)	28